

התירו סופן משום תחלתן

א. רש"י מסכת חגיגה דף כו עמוד א
 לא יגמור - אחר הרגל, אף על פי שברגל הן טהורין, לא שטהרתן טהרה, אלא שברגל הכל חברים, אבל לאחר הרגל - מגעו טמא למפרע, כדאמר במתניתין: עבר הרגל - מטבילין כלי העזרה מפני שנגעו בהן עמי הארץ ברגל.

ב. מהרי"ץ חיות, נדה לד.

גדול הפירוד במה שאדם מונע עצמו לאכול אצל ישראל חבירו, ובפרט עת רעה שאינו נאמן אצלו על המעשרות ועל הטהרות. ולא לחנם אמר ר' עקיבא כשהיה עם הארץ מי יתן לי תלמיד חכם ואנשכנו כחמור והיה עיקר הסיבה לעליית רגל משום לחבר את לבות ישראל זה לזה אבל עדיין לא תושג המטרה אם לא יהיו נאמנים זה לזה לטהרות וראו חז"ל עצות מרחוק להשבית המונע שלא יבא השטן לרקד ביניהם הימים הקדושים הללו לגרום שנאה ופירוד הלבבות. ועשו כל ישראל חברים בשעת הרגל. ואף עמי הארץ נאמנים אז על יינם ועל שמנם. ומפני זה הרשות לחבר ועם הארץ לאכול יחד לחם ולהיות יחד בסעודת מרעים, ועל זה תגדל האהבה ויתחברו הלבבות זה לזה.

ג. רמב"ם הלכות מטמאי משכב ומושב פרק יא:ט

טומאת ע"ה ברגל כטהורה היא חשובה שכל ישראל חברים הן ברגלים וכליהם כולם ואוכליהם ומשקיהן טהורים ברגל מפני שהכל מטהרין עצמן ועולים לרגל, לפיכך הן נאמנים כל ימות הרגל בין על הקודש בין על התרומה, משעבר הרגל חוזרין לטומאתן.

ד. טורי אבן, חגיגה כו.

הא דהכא "פותח חביתו ברגל" לאו משום דברגל לא חשו לטומאת ע"ה משום דמטהרין את עצמן ברגל, אלא משום דברגל לא גזרו טומאה על ע"ה כדי שלא לביישן או מפני איבה.

ה. טורי אבן, חגיגה כו.

וחכ"א לא יגמור. ק"ל, אמאי לא התירו רבנן הכא סופן משום תחילתן, דהא אמר בפ"ק דביצה (יא:): ג' דברים התירו סופן משום תחילתן ואלו הן עור לפני הדורסן... והשתא מ"ש בהני תלתא מילי מודו רבנן דהותרו סופן משום תחילתן ומ"ש בפותח את חביתו פליגי ולית להו ה"ט? וי"ל דבשלמא התם התירו סופן משום תחילתן דאי לא שרית לי' לשטוח העור לא אתי למשחט, ואי לא שרית להחזיר התריסין לא אתי לסלק ואתי למנוע משמחת י"ט, וכן גבי רטי' דאי לא שרית ליה להחזיר לא אתי ליטלו וממנע ולא עביד עבודה, אבל הכא אי לא שרית ליה לגמור אפ"ה לא מימנע מלפתוח דהא אפשר ליזהר שלא להניח ע"ה למשמש בהן ברגל, א"נ לא ימכר ברגל אלא לחברים... א"נ הכא גבי פותח את חביתו הא כיון דאפשר דיגמור וימכור ברגל את הכל מספיקא שמא ישאר לו קצת אחר הרגל לא מימנע. ומ"מ ר"י חייש לה לפיכך התירו סופן משום תחילתן:

בנין וסתירה בכלים

ו. ערוך השולחן אורח חיים סימן שיד

א: זה שאמרו בגמ' [קכ"ב:] אין בנין בכלים ואין סתירה בכלים אין הכוונה כפשוטו, דא"כ אין איסור מן התורה לעשות כלי בשבת! אלא לא אמרו זה אלא לענין החומרות שהחמירו חכמים בענין זה [של בנין], כמו בשם דמיירי לענין נטילת וחזרת דלתות... וכן בפ"ק דביצה [י']. אמרו זה לענין סילוק התריסין וכן לקמן שם [כ"ב]. לענין זקיפת מנורה ע"ש, דכל אלו הדברים אין בהם איסור בנין כלל מן התורה אלא מדרבנן הוא דאסרו משום גדר בנין וסתירה, ובזה אמרו אין בנין ואין סתירה בכלים, ויותר מזה לא נמצא מאמר זה:

ב: וכן מבואר מדברי הרמב"ם דבפ"י דחשיב האבות מלאכות וחשיב שם בנין, לא חילק בין כלים לבנינים. ואדרבא כתב שם בדין י"ג "וכן העושה כלי אדמה ה"ו תולדת בונה וחייב... " עכ"ל, הרי שחייב על כלים כמו על בנין!... וכתב שם בדין כ"ה "התוקע חייב משם בונה, לפיכך כל הדלתות המחוברות לקרקע לא נוטלין ולא מחזירין גזירה שמא יתקע, אבל דלת של שידה תיבה ומגדל נוטלין וכו'. ואין מחזירין מנורה של חוליות וכו' מפני שנראה כבונה, ואם החזיר פטור לפי שאין בנין בכלים ואין סתירה בכלים. " עכ"ל הרי שלא כתב זה אלא בדבר שנראה כבנין, אבל בבנין ממש שוה דין כלי לבנין המחובר בקרקע:

התירו סופן משום תחלתן

ז. רא"ש מסכת ביצה פרק א סימן יח

וכן להוליד ספרים עמהם לבית הכנסת [מותר] ואף להחזיר, דהתירו סופן משום תחלתן:

ח. תלמוד בבלי מסכת עירובין דף מד עמוד ב

משנה: מי שיצא ברשות ואמרו לו כבר נעשה מעשה - יש לו אלפים אמה לכל רוח. אם היה בתוך התחום - כאילו לא יצא. כל היוצאים להציל חוזרין למקומן.

ט. תוספות מסכת עירובין דף מד עמוד ב

כל היוצאין להציל חוזרין למקומן - הא דלא חשיב ליה בפ"ק דביצה (דף יא:) גבי הנך ג' דהתירו סופן משום תחילתן דזה אינו חידוש וכל הנהו צריכי כדאמרינן התם.